

## **New Theoretical Approaches to International Security after the Cold War**

[Noi abordări teoretice în  
securitatea internațională  
după Războiul Rece]

**Paul-Claudiu  
COTÎRLEȚ<sup>1</sup>**

<sup>1</sup>Ph.D., Research  
Department of the  
Romanian Senate, Romania,  
E-mail:  
[cotirlet\\_claudiu@yahoo.com](mailto:cotirlet_claudiu@yahoo.com).

**Abstract:** Starting from the definitions of the concept of security, peace and violence, I want to highlight the main metamorphoses of the international security system. The post-Cold War period (especially since the 21st century) is a transition from a geopolitical point of view. Power, be it tough, gentle or intelligent, has always been related to the ability to wage war. New approaches in the sphere of international security present a variety of types of war (conventional, irregular, economic, energetic, cybernetic). All this leads to the change of the main security paradigm.

**Keywords:** security, theory, war, peace.

**How to cite:** Cotîrleț, P.-C. (2018). New theoretical approaches to international security after the Cold War. *Anuarul Universitatii “Petre Andrei” din Iași, Fascicula: Drept, Stiinte Economice, Stiinte Politice, 22, 89-94.*  
<https://doi.org/10.18662/upalaw/22>

## Introducere

### 1. Definirea termenilor utilizați:

Securitatea este un concept abstract ce definește o stare de siguranță. Lipsa de siguranță se numește insecuritate. În opinia lui Ian Bellany, „securitatea este lipsa relativă a războiului” (Buzan, 1991: 11). Lawrence Martin consideră securitatea ca o „asigurare pentru o bunăstare viitoare” (Mărcău, 2013). O definiție mai complexă a securității este cea a lui Arnold Wolfers. După acesta, securitatea măsoară absența amenințărilor la adresa unor valori existente, într-un sens subiectiv, absența tensiunii că astfel de valori vor fi atacate (Wolfers, 1962: 147).

Securitatea internațională este arealul politic mondial unde actori statali și nonstatali cooperează și nu au loc tensiuni și conflicte ce le pot periclita activitatea. Securitatea internațională este garanția păcii în lume și a respectării drepturilor universale ale omului.

Teoria păcii democratice se referă la definirea păcii în corelație cu definirea violenței și a conflictului (Sava, 2005: 99). Pacea este definită în raport cu violența și insecuritatea. Pacea are ca principal scop diminuarea violenței sau încercarea de eliminare a acesteia. Din anul 1945 până în anul 2000 lumea a cunoscut doar 26 de zile fără război (Sava, 2005: 100). Studiile de pace au ca și concept central conflictul. În opinia lui Johan Galtung, pionier al studiilor referitoare la pace, nu statele și indivizii sunt vinovați de violența din sistemul internațional, ci structurile sociale cărora le aparțin (Sava, 2005: 101). După valorile de democratizare din ultimii ani ai secolului XX, studiile de securitate au prins un real avânt în conceptualizarea teoriei relațiilor internaționale. Absența războiului și permanența păcii a stimulat această știință auxiliară a relațiilor internaționale, studiile de securitate.

Violența poate fi definită ca violență directă sau violență structurală. Violența directă se referă la relațiile interumane, dar și la cele interstatale. Violența structurală este derivată din structura sistemului internațional. Cu alte cuvinte, imperfecțiunea sistemului internațional duce la apariția și dezvoltarea conflictului. În concepția lui Galtung pacea este de două tipuri, pozitivă sau negativă. Pacea pozitivă este atunci când condițiile structurale inhibă violența, pacea negativă este caracterizată de suprimarea violenței prin forță, o violență superioară, ceea ce înseamnă că violența este controlată (Sava, 2005: 107).

„Securitatea este stabilă când avem pace pozitivă și este instabilă când avem pace negativă”, concluzionează Ionel Nicu Sava.

Ipotezele teoriei păcii democratice în interpretarea lui R. J. Rummel sunt: democrațiile nu pornesc război una împotriva alteia, cu cât sunt mai democratice două națiuni, cu atât mai puțin probabilă este violența dintre ele; democrațiile angajează violența minimă necesară pe plan extern; democrațiile se confruntă cu nivelul cel mai redus de violență internă și democrațiile moderne nu atentează la viața cetățenilor lor (Sava, 2005: 117).

Teoria păcii democratice s-a dezvoltat după sfârșitul Războiului Rece. Este o teorie optimistă asupra viitorului lumii internaționale. Contribuția acestei teorii la relațiile internaționale este reprezentată de conștientizarea influenței lumii democratice în noua lume post-bipolară.

După Johan Galtung, conflictul este nu mai mult decât ceea ce este vizibil cu ochiul liber și numită problemă sau violență directă. Este vorba de o violență inclusă în structuri și ține de o cultură ce legitimează violența.

Securitatea este absența conflictului, dar și absența amenințării apariției unui conflict. De asemenea, securitatea poate fi definită ca o știință a prezervării păcii și a consolidării democrației la nivel planetar.

În viziunea idealistă a relațiilor internaționale pacea joacă rolul primordial. O lume idealistă a eliminat războiul și a instaurat armonia și buna cooperarea între diverși actori, statali sau nonstatali.

## **2. Principalele metamorfoze ale securității internaționale**

O paradigmă generală a sistemului internațional este că acesta este un sistem anarhic. Un sistem anarhic înseamnă că statele nu au deasupra lor un for mondial care să le coordoneze. Nu există o autoritate suprastatală. În opinia lui John J. Mearsheimer, securitatea internațională poate fi periclitată prin apariția unui hegemon agresiv, o multipolaritate nebalansată sau neechitabilă (Mearsheimer, 2001). Într-un astfel de sistem, în opinia lui Mearsheimer, singurul obiectiv este supraviețuirea.

Secolul XXI este un secol de tranziție între lumea hegemonică pe care o știm și o lume policentrică sau plurihegemonică. John J. Mearsheimer este neîncredător în viitorul scenei politice internaționale în etapa post-Război Rece. Instituțiile internaționale au puțină influență în comportamentul statelor, de aceea nu există decât o mică premisă de stabilitate în noua eră post-bipolară (Mearsheimer, 1994: 1). Instituționalismul liberal este cea mai puțin ambițioasă teorie deoarece consideră că statele cooperează eficient și cu bună credință. Obiectivele fundamentale ale statelor sunt opuse obiectivelor O.N.U., iar principalul obstacol în cooperare este trișarea (Mearsheimer, 1994: 2). Pentru ca un

sistem de securitate colectivă să funcționeze așa cum trebuie, John. J. Mearsheimer subliniază trei elemente vitale. Primul element este că statele trebuie să renunțe la uzul forței militare pentru a nu altera status-quo-ul regional sau continental, al doilea element este că statele responsabile nu trebuie să gândească la interese strâmte, iar al treilea element este că statele trebuie să aibă încredere unele în altele (Mearsheimer, 1994: 3). Politologul american evidențiază că apariția unui agresor trebuie urmată de o măsură de securitate colectivă, este o obligație colectivă de a opri escaladarea agresiunilor.

Actualul sistem internațional este străbătut de o serie de transformări sistemice sau subsistemice. Principala caracteristică a sistemului internațional de state este metamorfoza și dinamicitatea. O lume multidimensională, multipolară, o nouă distribuție planetară a puterii (către Asia-Pacific), o globalizare în sfera schimburilor comerciale, a mutațiilor geopolitice (Frunzeti & Zodian, 2014: 16).

Principalele metamorfoze ale securității internaționale sunt tensiunile civilizatoare, fenomenul glocalizării și instituționalismul sociologic. Toate aceste metamorfoze schimbă radical sistemul internațional, dar și abordarea securității internaționale.

Tensiunile civilizatoare sunt teoretizate în teoria conflictului civilizațional, lansată de politologul Samuel P. Huntington<sup>1</sup>. Diferitele civilizații de pe glob intră în competiție pentru afirmare culturală, apoi pentru recunoaștere. Deși este o teorie cunoscută, a fost puțin luată în seamă înainte de 11 septembrie 2001. Principala idee a acestei teorii este că tiparul imaginar civilizațional poate naște conflicte. Un amestec periculos în zilele noastre este fundamentalismul religios cu tirania politică. Elitele clericale din anumite țări islamice au confiscat religia pentru a-și impune propria lor voință și a hotărî în numele popoarelor lor.

Fenomenul glocalizării este unul prezent și în continuă creștere. Glocalizarea, teoretizată de Roland Robertson, este suma rezultată dintre creșterea interdependenței globale și tensiunile localizante (Robertson, 1995). Glocalizarea schimbă sistemul internațional prin fragmentare, enclavizare culturală și distanțare spațială. Dacă globalizarea apropiere, glocalizarea depărtează. Apariția glocalizării poate avea ca și cauză refuzul unor comunități locale, asemănătoare cu restul lumii, „atomizarea planetară” este coșmarul multor societăți (Cristian, 2014).

---

<sup>1</sup> Vezi mai multe amănunte în: Samuel Huntington, *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Editura Litera, București, 2013.

Instituționalismul sociologic este o teorie care susține că instituțiile dezvoltă un comportament independent în formarea comportamentului membrilor ei (Steans & Pettiford & Diez, 2005: 221). Un exemplu clar de astfel de instituție este Uniunea Europeană. Statele preiau acquis-ul comunitar, iar acest lucru le modifică comportamentul intern sau extern. Unii critici acuză acest instituționalism de îngrădirea suveranității statale.

### 3. Concluzii

Sistemul internațional este în situația de a alege un viitor. Într-una din lucrările sale, G.l.mr. Gabriel Gabor miza pe viitorul securității ca fiind o dezbatere între două mari teorii, postmodernismul și neorealismul. „Postmodernismul critică și deconstruiește tot, neorealismul avertizează că puterea nu și-a spus ultimul cuvânt în lume. O lume anatomizată și un mediu internațional interpretabil sau o lume pragmatică și un mediu internațional periculos, competițional ca o junglă. O întrebare la care cele două teorii vor răspunde în următorii ani. Noul mediu internațional de securitate va fi unul al întrebărilor. Răspunsurile trebuie să le avem noi și componentele întregului sistem internațional de securitate” (Gabor, Ungureanu & Cristian, 2014: 30).

Cele trei metamorfoze ale securității internaționale pun în discuție schimbarea paradigmei anarhice, dar și principalele concepte. Conflictele civilizaționale străbat statele, de aici rezultă că națiunile generează statele, nu invers. Fenomenul glocalizării fărâmițează planeta și dă naștere așa numitelor noi orașe-stat sau apariția noilor megalopolis-uri. Instituționalismul sociologic este contestabil de mulți datorită unei cedări suverane în fața unor instituții.

Noile metamorfoze ale securității trebuie analizate și proiectate în viitor. Toate aceste trei scenarii sunt posibile, conflict civilizațional, fărâmițare mondială sau guvernanză instituțională planetară. Toate acestea duc la schimbarea paradigmei principale de securitate, un sistem anarhic de state.

### Bibliografie

---

- Buzan, B. (1991). *People, State and Fear*, London: Harvester Wheatsheaf.  
Cristian, A. (2014). *Mitul globalizării* Retrieved from:  
<http://www.oranoua.ro/alexandru-cristian-mitul-globalizarii/>

- Frunzeti, T. & Zodian, V. (2014). *Lumea 2013*. București, România: Editura RAO.
- Gabor, G., Ungureanu, L. & Cristian, A. (2014). „Paradigme de securitate în secolul XXI”, în *Buletinul Universității Naționale de Apărare „Carol I”*, 1(4).
- Huntington, S. (2013). *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, București, România: Editura Litera.
- Mărcău, F.-C. (2013). „Analiză asupra conceptului de securitate în contextul relațiilor internaționale”, în *Analele Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu, Seria Litere și Științe Sociale*, Nr. 1/2013. Retrieved from: <http://www.utgjiu.ro/revista/lit/pdf/2013-01/2MARCAUFLAVIUSCRISTIAN.pdf>
- Mearsheimer, J. (2001). *The Tragedy of Great Power Politics*. Retrieved from: [www.people.fas.harvard.edu/~plam/irnotes07/Mearsheimer2001.pdf](http://www.people.fas.harvard.edu/~plam/irnotes07/Mearsheimer2001.pdf).
- Mearsheimer, J. (1994). *The False Promise of International Institutions*. Retrieved from: <http://www.people.fas.harvard.edu/~plam/irnotes07/Mearsheimer1994.pdf>
- Robertson, R. (1995). „Glocalization: Time-Space and Homogeneity-Heterogeneity”, în Featherstone, M., Lash, S. & Robertson, R. (1995). *Global Modernities*, London: Sage Publication. Retrieved from: [http://www.google.ro/books?hl=ro&lr=&id=0A4iwSxpj44C&oi=fnd&pg=PA25&dq=robertson+roland.+glocalization+time-space+and+homogeneity-heterogeneity&ots=Oe3Dx5gwc&sig=iJjFcLSt0QsejIyt5ZFixuIzyIo&redir\\_esc=y#v=onepage&q=robertson%20roland.%20glocalization%20time-space%20and%20homogeneity-heterogeneity&f=false](http://www.google.ro/books?hl=ro&lr=&id=0A4iwSxpj44C&oi=fnd&pg=PA25&dq=robertson+roland.+glocalization+time-space+and+homogeneity-heterogeneity&ots=Oe3Dx5gwc&sig=iJjFcLSt0QsejIyt5ZFixuIzyIo&redir_esc=y#v=onepage&q=robertson%20roland.%20glocalization%20time-space%20and%20homogeneity-heterogeneity&f=false)
- Sava, N. I. (2005). *Studii de Securitate*, București: Centrul Român de Studii Regionale
- Steans, J. & Pettiford, L. & Diez, Th. (colab.) (2005). *Introducere în Relațiile Internaționale - Perspective și teme*. București. România: Editura Antet.
- Wolfers, A. (1962). National Security as an Ambiguous Symbol”, în *Discord and Collaboration. Essays on International Politics*. Baltimore: John Hopkins University Press.